

MUSIKKMAGASIN

Klassisk

®

MUSIKK OG
DANS I NORD

NIDAROSDOMENS
GUTTEKOR

BAYREUTH 2009

JOSÉ CURA

DANIEL
BARENBOIM

INTERVJU MED

Vilde Frang
Bjærke

4/2009 · 11. årgang · Nr 75 · inkl. DVD

NYTT PÅ CD · BØKER · NYTT PÅ DVD

Foto: Sverre Holmboe

Foto: Geir Tjøstevik

#04-09

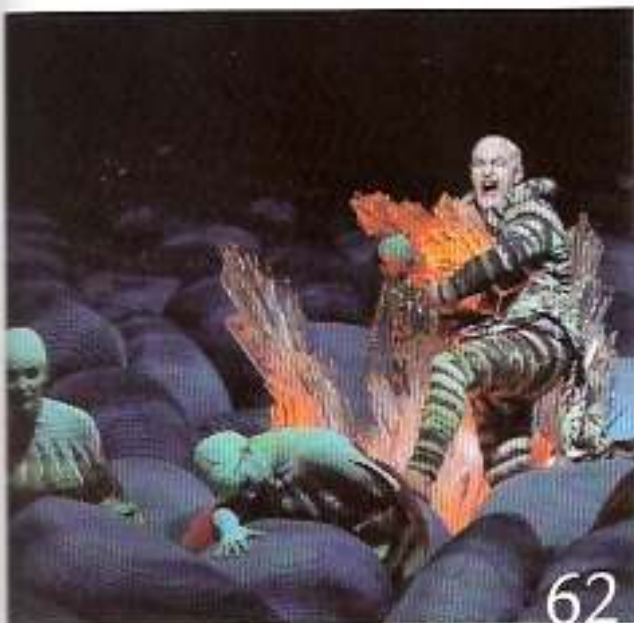

Foto: Sverre Holmboe

10 Vilde Frang Bjærke

- 16 Noter og unoter
- 28 Gutteklang i katedralen

32 Kunst på Nordkalotten

- 38 Nytt norsk symfoniorkester
- 44 Med Kabelvåg som base

46 Vertavo i 25 år

- 48 Nytt på CD
- 62 Thielemanns Ring
- 68 Geniet i Paradis

70 Sameksistensens dirigent

- 74 Romanias musikalske ansikt
- 80 Turbodirigenten

82 Mangfoldig tenor

- 86 Kvinnens plass er som operasjef
- 88 Tysk minnekonsert – norsk musikk

92 Slett ikke Pausemusikk

- 94 Bøker om musikk
- 96 Nytt på DVD

Mangfoldig tenor

Tekst Anna Maria Franini · Foto Cuibar Productions

STJERNESTATUS BETYR Å PENDLES MELLOM UBARMHJERTIG KONTROVERS OG SKAMROS, OG DEN ARGENTINSKE TENOREN JOSÉ CURA, SOM GJESTER DEN NORSKE OPERA I NOVEMBER, HAR LENGE LEVD MED DISSE EKSTREME REAKSJONENE.

Tenoren José Cura er blitt kalt "sångens Marlon Brando". Kombinasjonen av stemmens mørke klangfarge og den kraftfulle måten han går inn i musikken på (og som han er fullt klar over), har skapt så stor interesse i internasjonalt sangerliv at da han dukket opp, kalte de ham den nye Del Monaco. Samtidig har han blitt sterkt kritisert for enkelte av sine ukonvensjonelle og sterkt dramatiske rolletolkninger, spesielt Verdis *Otello* og Saint-Saëns' *Samson*.

José Cura ble født i Rosario i Santa Fe, Argentina, i 1962, men har de siste ti årene bodd i Madrid med sine tre barn og med kona som arbeider i firmaet hans. Cuibar Vendepunktet kom i 1993, først med gjennombruddet i Bibalos *Frøken Julie* i Trieste, og deretter da han debuterte som læren i Henzes *Pollicina* i Verona.

Jeg husker alt som var det i går, sier sangeren med følelse. Han oppnådde internasjonal popularitet i 1995 da han hoppet inn for José Carreras i *Staffelio* i Covent Garden i London og igjen i 1997 i *Carmen* i Arena di Verona.

I desember, 12. og 14., gjester han Bjørvika-operan i rollen som Dick Johnson i Puccinis *La fanciulla del west* (premiere 21. november) – med Curas ord er dette den operaen hvor nostalgi skal fremstilles grovkornet. Han fyller rollen som spansk amerikansk banditt med dyp menneskelighet – en original og hjertesjærende tolkning. Tenoren, som også er kjent som dirigent og komponist, har ikke sunget i Norge før, men han har gitt et par konserter

i Dalhalla i Sverige – et enormt amfiteater som ligger i et 52 meter dypt krater der det i århundrer ble utvunnet kalkstein. Nå ser han frem til sin debut i det nye operahuset i Oslo.

- Jeg er et Middelhavsmenneske, jeg elsker solen og havet, men jeg liker tanken på å synge i nord-europeiske land. Dere ligger 50 år foran oss, dere har en mer fleksibel tilnærming til livet enn vi latinere. Dere søyter ikke uavbrutt over fortiden som vi gjør. Dere er mer pragmatiske. Derfor kan dere kanskje virke kaldere.

ARGENTINER PÅ SIN HALS

Cura er full av entusiasme og energi. Han er, tross alt, en sønn av Argentina: et land av sol og svære landområder, av flukt og fall, et land med en karakteristisk kombinasjon av temperament og nostalgi. Derfor kommer tangoen, Buenos Aires' kulturelle erklæring, fylt av stolthet og hemningsløshet, med på scenen for å vise disse følelsene. Tango passer fullkommen til Curas personlighet. Han har spilt inn tangomusikk på CD, og tango står på programmet ved konserten med argentinsk musikk 17. desember i Den Norske Opera, der han har med seg pianisten Giulio Laguzzi.

- Jeg er nesten aldri i Argentina. Sist jeg satte mine ben der var da min far døde i januar 2008. Året før ble jeg invitert til å synge i *Wentz* konsertant, uten kostymer og scenografi fordi teatret var stengt. Tenk på at Teatro Colón i Buenos Aires var et av de mest

velrenomerte teatre i verden, et hovedsted å innlede en karriere! Del Monaco valgte å debutere der i *Otello*, Caruso sang der. Teatro Colón hadde førsteklasses ondomme helt til 1970-årene; derfor knuser det hjertet mitt å se det i denne tilstanden, sier José Cura, annen-generasjons argentinier, foreldrene er italienske (fra Piemonte), med libanesiske og spanske røtter. Selv er han et levende bevis på sin bakgrunn; hans *bidalgo*-sjel og midtøstlige utseende taler for seg selv.

"Argentina betyr alt for meg," sier han – men i hvilken grad føler han seg argentinsk?

- Det er vanskelig å forklare hva det betyr å være argentiner. Vi er tross alt europeere, alle sammen – med andre ord eksisterer ikke en sann og ekte argentinsk personlighet. Men innmigranterpersonlighet finnes. Jeg forlot Argentina da landet bygget seg opp igjen etter diverse anfall av diktatorer. Min generasjon levde faktisk under forskjellige pseudo-demokratiske presidentskap. På den tiden var det vanskelig å skape seg et livsprosjekt, det var nesten umulig for folk å utvikle en karriere som den jeg har nå. Jeg refererer til karrierer som ble kompromittert av enkelte nasjonale strukturer, sier han.

Derfor ble det en nødvendighet å forlate hjemlandet. Bestemmelsessteder? Italia, operakunstens hjemland. Cura tenkte seg Piemonte, den regionen hans bestemor forlot noen tiår før for å søke lykken. Cura og hans kone slo seg ned i Verona.

- På flyreisen, som varte i 14 timer, møtte vi et ekvipas fra Verona. De ga oss telefonnummeret sitt og inviterte oss varmt til å besøke seg. Derfor valgte vi Verona, og bodde der i fire år. Denne perioden ble erterfulgt av de årene da vi hele tiden forsøkte å strige i gradene. Det var en hard, men svært interessant erfaring, som kom til å styrke min personlighet, sier han lakonisk om den tiden da han gjorde alt mulig forefallende arbeid, for eksempel som snekker og elektriker.

MANGESIDIG TALENT

Cura er en rastløs sjel. Han liker å være tenor, særlig når han får synge *Cavaradossi i Tosca* ("Det er den rollen jeg føler er nærmest meg selv.") Dessuten komponerer og dirigerer han det er frukter av studiene. Dette brede interessespekteret forklarer hvorfor karrieren kom i gang senere i livet. Han studerte klaver og gitar, og likte også å skrive.

- Gitarlæreren min råder meg til å studere komposisjon, så jeg begynte ved konservatoriet i Rosario.

Ved et tilfelle ble det oppdaget at han hadde en spesiell stemme, og 21 år gammel innledet han sine sangstudier ved Teatro Colón i Buenos Aires. Takket være Horacio Amauri, Curas første mester-pedagog, ble han reddet fra en

middelmodig utdannelse. Deretter perfektionerte han sitt talent i Italia, med hjelp av Vittorio Terranova.

- Nå representerer orkesterdirigering 20 prosent av mitt arbeid. Det er nok til at sangengasjementene kan spres - hvis jeg bare synger, blir det rutine, forklarer han.

EGET PLATESKAP

I 2007 fikk Cura mer praktisk erfaring da han ble engasjert til å lage produksjonen *La commedia è finita*, en opera-, prosa- og danseforestilling bygget over Leoncavallos *Bohème*. Ved utoppførelsen dirigerte han ikke bare orkesteret, men hadde også ansvar for scenografien. Etter den store suksessen med denne eksperimentelle forestillingen, fortsatte han med regi og scenografi i *Maskeballet* ved Kölner Opera, i mai 2008. Alle forestillingene hans er innspilt på hans eget selskap, Cuibar Productions, opprettet i 2002.

- Jeg ville ha mitt eget selskap slik at jeg kunne organisere alt selv, som markedsføring og design. Jeg var misfornøyd med arbeidet til tidligere plateselskap, agenter og produsenter. Alle konsentrerte seg om det fysiske uttrykket og til å begynne med var det greit, men jeg ønsket ikke at mine egne ideer skulle ekskluderes. Derfor bestemte jeg meg til å skape mitt eget

selskap, og det igjen skapte sensasjon. Agentene og produsentene var redde for at mine kolleger ville følge mitt eksempel, men da dette ikke skjedde, roer de seg.

Cuibar organiserer konserter og show, med eller uten Cura på scenen. Han drømmer for øvrig om å ta opp igjen virksomheten med sine meta-show.

- Jeg ønsker å foreta noen større kirurgiske inngrep i operaverdenen. Alle sier at den trenger fornyelse, men det gjøres ikke mye for å få den til å virke yngre. Opera er mesterverk, men på samme måte som et vakkert maleri mister det sin verdi hvis det henger i et museum fylt av spindelvev. Her trengs en revolusjon! Man må lese om igjen, fra et moderne perspektiv, følge taletettets eksempel - det har jo virkelig fornyet seg.

SCHUBERT DRACK ØL

José Cura er en velutablert musiker, og han bryter med alt vedfatt når han bekjenner seg til uttrykket "Hvor er snøen som falt i fjor," utlagt: "Fjorårets musikere finnes ikke lenger."

- Enhver sanger med musikertalent går til opera med høyere oppmerksomhetsgrad enn før i tiden. Den nye sangergenerasjonen, eller 90 prosent av den, er sammensatt av musikere som spiller piano eller et annet instrument, og som derfor kan lese noter på en spesiell måte.

Og til slutt, et lite, men tilbakevendende kontrærvarsel standpunkt:

- Klassisk musikk lewles av hundrevis av formaliteter, riter og fordommer. Alt for ofte glemmer vi at Schubert skrev noen av sine mesterverk foran et ølkrus. Og at Bach, en meget streng mann, hadde flere enn 20 barn. Tross slike fakta fortsetter vi å behandle disse geniene som museumsgjenstander, og odelegger dem. ●

Utsnitt fra engelsk av Mona Lenn

Piero Anna Franco fra Milano, er musikkritiker og journalist i den store italienske avisen "Il Giornale" og skriver for magasiner som Vanity Fair om hjemlige og internasjonale arrangementer innen klassisk musikk, kultur og underholdning.